

Pohjois-Savon uuden kasvun suunnitelma 2020-2022

EU-rahoitusinfo 5.11.2020

Satu Vehreävesa
aluekehitysjohtaja

POHJOIS-SAVON LIITTO
Regional Council of Pohjois-Savo

Lähtökohdat valmisteluun

- Taustana uuden kasvun suunnitelman (toimeenpanosuunnitelman) valmistelulle on koronaepidemian aiheuttaman kriisin laajat yhteiskunnalliset vaikutukset
- Pohjois-Savon uuden kasvun suunnitelma on samalla maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU)
 - **Hankekokonaisuuksilla ja painopisteillä pyritään vastaamaan koronakriisistä aiheutuviin ongelmiin, ehkäisemään niitä sekä tukemaan kriisistä elpymistä**
- Elinkeinoelämän ja kuntien sekä oppilaitosten ja työmarkkinaosapuolten edustajien kanssa on työstetty toimenpide-esityksiä koronakriisistä selviytymiseksi ja uuden kasvun käynnistämiseksi:
 - ✓ yritysten toipumista, kasvua ja uutta liiketoimintaa tukevat elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimet, rakenteet
 - ✓ osaamiseen ja työllisyyteen tarvittavat toimenpiteet
 - ✓ julkiset hankinnat ja investoinnit elvyttäjinä
 - ✓ kriisin sosiaaliset vaikutukset ja niihin vastaaminen
 - ✓ digitalisaation sekä hiilineutraalin yhteiskunnan edistäminen

Pohjois-Savon uuden kasvun suunnitelman rahoituslähteet:

- EU:n rakennerahasto-ohjelman 2014-2020 jäljellä olevat ja uudelleenbudjetoitavat varat
- Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen -määräraha
- Yritysten kehittämishankkeiden kansallinen tuki
- Työllisyysmäärärahat
- REACT-EU 2021-23 (ohjelmakauden 2014-2020 elpymisrahoitusta)
- Maaseudun kehittämisrahoitus (EAFRD)
- Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)

- Lisäksi muu julkinen ja yksityinen rahoitus

Uuden kasvun suunnitelman rakenne

1. Pohjois-Savon uuden kasvun suunnitelma 2020-2022 – mistä on kyse
2. Koronaepidemian vaikutukset maakunnassa
3. Maakunnan elvytystoimenpiteiden kärkihankekokonaisuudet
 - Hyvinvointiteknologia liiketoiminnaksi ja osaksi kansallista huoltovarmuutta
 - Pohjois-Savon vihreä liiketoiminta
 - Kansainvälistyvä liiketoiminta
4. Pohjois-Savon kasvun ja elvytyksen painopisteet vuosina 2020-2022
5. Kansallisen kaupunkistrategian ja seutukaupunkiohjelman toimenpiteet Pohjois-Savossa
6. Maakunnan keskeiset edunajamisasiat
7. Rakennerahasto-ohjelman 2014-2020 valtuudet Pohjois-Savossa

Pohjois-Savon elvytystoimenpiteiden kärkihankekokonaisuudet

- Kokonaisuuksia esitetty myös kansalliseen kestäväan kasvun ohjelmaan, jonka valmistelua koordinoi VM

HYVINVOINTITEKNOLOGIA LIIKETOIMINNAKSI JA OSAKSI KANSALLISTA HUOLTOVARMUUTTA

- Terveydenhuollon datan hyödyntäminen: terveydenhuollon älykkäiden ratkaisujen kehittämälalusta
- Rokotetuotanto osaksi kansallista huoltovarmuutta: rokoteinfrastruktuurin vahvistaminen kotimaisen rokotetuotannon varmistamiseksi

POHJOIS-SAVON VIHREÄ LIIKETOIMINTA

- Vesiteknologiasta liiketoimintaan ohjelmisto-, äly- ja säätöteknikassa
- Biojalostuksella energiaa, uusia lannoitteita, ravinteita ja torjunta-aineita

KANSAINVÄLISTYVÄ LIIKETOIMINTA

- Vientiyriytysten määrän lisääminen
- Matkailun ponnahduslauta – kestäväan matkailun strateginen kasvu

Pohjois-Savon kasvun ja elvytyksen muut painopisteet vuosina 2020-2022

TL 1 Talouden uudistuminen

Tarvitaan toimenpiteitä yritysten uusiutumisen tukemiseksi, uuden teknologian käyttöönottamiseksi, digitalisaation edistämiseksi sekä uusien markkinoiden ja markkinakanavien löytämiseksi. Lisäksi kriisin tuomat uudet liiketoimintamahdollisuudet tulee hyödyntää.

- tarvitaan kansallisesti rahoitettuja alueellisia ohjelmia pieniä yrityksiä varten: ”digitalisaatiolla rajojen yli”
- uuden liiketoiminnan tukeminen edellyttää kansallisia uusia rahoitusinstrumentteja
- talouden uudistumisessa hyvillä liikenneyhteyksillä on keskeinen merkitys

1. Kone- ja energiateknologia

- Saatetaan toimitusketjun kestävyys kuntoon sekä tuetaan paikallista investointihalukkuutta ja –kykyä (edellyttää, mm. Finnveran rahoituskriteerien uudistusta riskihankkeille)
- Tuetaan tuotannon palautusta alueelle, erityisesti korkeamman jalostusasteen alihankintaverkostojen kehittämistä maakunnassa sekä spin-off-yritysten perustamista
- Vahvistetaan maakunnan innovaatio- ja kehitysympäristöjä tukemaan tuotannon ja tuotekehityksen joustavuutta ja arvoketjujen kehittämistä
- Tuetaan elinkeinoelämän kustannuskilpailukyvyyn palautusta investoimalla tuottavuutta nostavaan teknologiaan ja digitalisaatioon

2. Puunjalostus

- Kehitetään jätevesien puhdistusta sekä energia-, materiaali- ja kustannustehokkuutta tukemaan biojalostuksen ja mekaanisen puunjalostuksen investointeja
- Edistetään mekaanisen puunjalostuksen investointeja, mm. puurakentamiseen liittyvää koulutusta sekä tuotekehitystyötä vahvistamalla
- Tuetaan korkeamman jalostusasteen kehittämis- ja investointihankkeita hyödyntämällä maakunnan TKI-ympäristöjä tuotekehityksessä ja testauksessa

3. Elintarvikkeet

- Varmistetaan kausityövoiman saatavuus
- Edistetään paikallisesti tuotettujen raaka-aineiden jalostusta ja markkinointia sekä parannetaan niiden tunnettuutta
- Vahvistetaan elintarviketeknologiaosaamista ja hyödynnetään alueen ravitsemusosaamista tuotekehityksessä ja tuotteissa
- Tuetaan uusiutuvan energian käyttöä ja ravinnekierron hyödyntämistä maatilatalouden kilpailukyyn ja tuotannon kestävyysvahvistamiseksi
- Vahvistetaan Suomenjoen Marjaosaamiskeskuksen, Luken ja UEF:n resursseja ja yhteistyötä marjanviljelyn ja –jalostuksen kehittämisessä

4. Hyvinvointitekнологia

- Käynnistetään yrityshautomotoiminta tukemaan hyvinvointitekнологia-alan yritysten syntyä
- Tuetaan kansainvälisen yhteistyön vahvistamista tki- ja invest in –toiminnoissa
- Hyödynnetään terveysdataa ja sen osaamista hyvinvointitekнологia-alan kehittämisessä
- Vahvistetaan alan kehitysympäristöjä tukemaan yritysten tuotekehitystä ja testausta

5. Matkailu

- Kehitetään toimintaympäristöä muuttuneessa tilanteessa (luonto-, reitistö-, majoitus-, palvelu- ja saavutettavuusinfran parantaminen)
- Tuotetaan uusia asiakaslähtöisiä matkailusisältöjä ja -tuotteita koko markkina-alueen tarpeisiin
- Mahdollistetaan turvallinen matkailuympäristö ja ollaan suunnannäyttäjiä turvallisessa ja kestävässä matkailussa (terveys-, vesi- ja majoitusturvallisuus sekä ekologisuus ja kierrättäminen)
- Parannetaan yritysten kannattavuutta kehittämällä myynti-, markkinointi- ja liiketoimintaosaamista
- Kehitetään matkailun yhteistyöverkostoja Lakeland-alueella yhteistyössä Visit Finlandin kanssa
 - Johon liittyen luodaan matkailun kehittämis- ja (johtamis)rakenteiden muutos
- Mahdollistetaan digitalisaatiokehitysloikka, jolla vaikutetaan matkailun kestävyteen, mm. virtuaaliratkaisujen kehitys

6. Laajasti sovellettava teknologia ja osaaminen

- Vahvistetaan Pohjois-Savon Business Centerin, Digikeskuksen ja Kuopio Water Clusterin toimintaa elinkeinoelämän uudistumista ja kilpailukykyä tukevassa työssä
- Tuetaan etätöihin liittyviä kokeiluja, mm. yritysten uudenlaisten toimintamallien kehittämiseksi ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi
- Hyödynnetään verkkokaupan mahdollisuuksia uusien tuote- ja palveluinnovaatioiden kehittämisessä sekä markkina-alueiden löytämisessä
- Kehitetään Varkauden ja Joroisten Saimaa Data Park -alueen infrastruktuuria datakeskus-toiminnoille sopivaksi

TL2 Työvoiman riittävyys ja osaaminen

Koronaepidemian seurauksena lomautettujen ja työttömien määrä nousi. Tarvitaan toimenpiteitä, joilla tuetaan työttömien ja työttömyysuhan alaisten henkilöiden osaamista ja työssä jaksamista. Uusien teknologioiden ja toimintamallien käyttöönotto edellyttää panostusta uudelaaiseen ja uusimuotoiseen koulutukseen.
-> tarvitaan digitaalisia oppimisympäristöjä eri koulutusasteille

1. Työmarkkinoiden toimintaa tukeva koulutus

- Tuetaan toimenpiteitä ammatillisen koulutuksen saavutettavuuden parantamiseksi: joustavuutta koulutuksen järjestämiseen, muualla olevan osaamisen hyödyntäminen, yritykset mukaan
- Vahvistetaan uusia ammatillisen koulutuksen malleja, oppisopimuskoulutusta sekä tuetaan työssäoppimista
- Vahvistetaan korkeakoulutuksen digitaalisuutta tukevia koulutusmalleja
- Tuetaan nuorten työpolkuja taantuman yli sekä yritys- ja yhteisölähtöistä työvalmennusta
- Tuetaan DI-tasoisien muuntokoulutuksen juurruttamista alueelle

2. Työurien pidentäminen

- Tuetaan työssäjaksamista kehittämällä työterveyttä, työhyvinvointia ja -turvallisuutta
- Lisätään työntekijöiden uudelleen koulutusta, kehitetään uusia työelämäkäytäntöjä sekä tuetaan työelämän uudistamista ja osaamisen vahvistamista jatkuvan oppimisen koulutuksella
- Tiivistetään oppilaitosten ja yritysten yhteistyötä koulutuksen alkuvaiheessa rakentamaan polkuja työelämään

3. Kuopion alueen kasvu ja Pohjois-Savon pito- ja vetovoima

- Kehitetään uudenlaisia palveluita ja markkinointitoimenpiteitä kansainvälisten opiskelijoiden ja työntekijöiden saamiseksi ja juurruttamiseksi maakuntaan
- Parannetaan koulutuspalveluiden saatavuutta koko maakunnassa kuntien ja koulutuksen järjestäjien yhteistyönä sekä digitaalisia palveluja ja etäkoulutuksen malleja kehittämällä
- Kehitetään ammattikorkeakoulun ja yliopiston joustavia koulutusmalleja

4. Maakuntaan muuton edistäminen

- Kehitetään maakuntaan muuttavien vastaanottopalveluja
- Edistetään etätöitä ja monipaikkaisuutta mm. työskentelyn yhteispalveluita kehittämällä

TL3 Hyvinvointipalvelut ja hyvinvointi

Mielenterveys sairastavuus ja päihteiden käyttö ovat pohjois-Savossa valtakunnallisesti korkealla tasolla, ja ne ovat keskeiset syyt työkyvyttömyyteen. Lisäksi lasten ja nuorten psyykinen vointi kehittyy koko ajan huonompaan suuntaan. Koronaepidemiasta johtuvat lomautukset, irtisanomiset sekä etäopiskelu ja harrastustoiminnan väheneminen ovat voineet kääntää tilannetta entistä huonompaan suuntaan.

- Käynnistetään Hyvällä mielellä Pohjois-Savo –ohjelma asukkaiden mielenterveyden ja hyvin voinnin edistämiseen
- Tarvitaan vaikuttavia täsmätoimenpiteitä aikuisväestölle, nuorille ja lapsille.

1. Elämäntavat ja kansansairauksien ennaltaehkäisy

- Rakennetaan kannustavia ja palkitsevia elämäntapamalleja sekä vertaisoppimista
- Käynnistetään maakunnallinen monialainen verkostoyhteistyöhön perustuva kehittämistyö aikuisväestön mielenterveystyöhön ja elämäntapoihin liittyen tavoitteena hyvinvoivat aikuiset
- Käynnistetään pitkän tähtäimen ohjelma sairastavuuden pienentämiseksi
- Rakennetaan uusia etäyhteyksiä, -ohjausta ja –neuvontaa tukevia malleja lasten ja nuorten tukemiseksi ja auttamiseksi epidemiatilanteissa.

2. Maakunnan, kuntien, yritysten ja järjestöjen kumppanuus

- Kehitetään julkisia hankintoja niin, että kriisitilanteissa voidaan hyödyntää tehokkaasti myös yksityisen sektorin palveluja, mm. etäpalveluiden osalta
- Testataan uusia tapoja järjestää palveluja, uudet etä- ja kumppanuusmallit, osallisuuden lisääminen

3. Sosiaali- ja terveystalouden tehokas ja integroitu tuotanto

- Rakennetaan julkisen sektorin yhteistyötä yritysten ja kolmannen sektorin kanssa tavoitteena toimiva ja alueellisesti saavutettavissa olevat palvelut
- Ehkäistään lapsiperheköyhyyttä ja tuetaan toimenpiteitä syrjäytymispolkujen katkaisemiseksi

TL4 Saavutettavuus ja kestävä aluerakenne

Digitaalisuuden vahvistaminen ja toimivat liikenneyhteydet ovat ratkaiseva kilpailukytekijä elinkeinoelämän, työvoiman liikkuvuuden ja alueen vetovoiman kannalta. Tarvitaan julkisia ja vähähiilisyttä edistäviä investointeja vauhdittamaan ja tukemaan elinkeinoelämän kilpailukykyä ja kehittymistä. Samoin investoinnit tukevat Pohjois-Savon työssäkäyntialueen saavutettavuutta ja työvoiman liikkuvuutta. Palvelujen tasapuolinen saavutettavuus edellyttää uudenlaisten toimintamallien käyttöönottoa.

- julkisilla infra-investoinneilla on suuri merkitys talouden elvytystoimissa

1. Vetovoimainen ja kestävä aluerakenne

- Parannetaan maakunnan vetovoimaa kehittämällä lähipalveluiden saatavuutta, erityisesti digitaalisilla ratkaisuilla

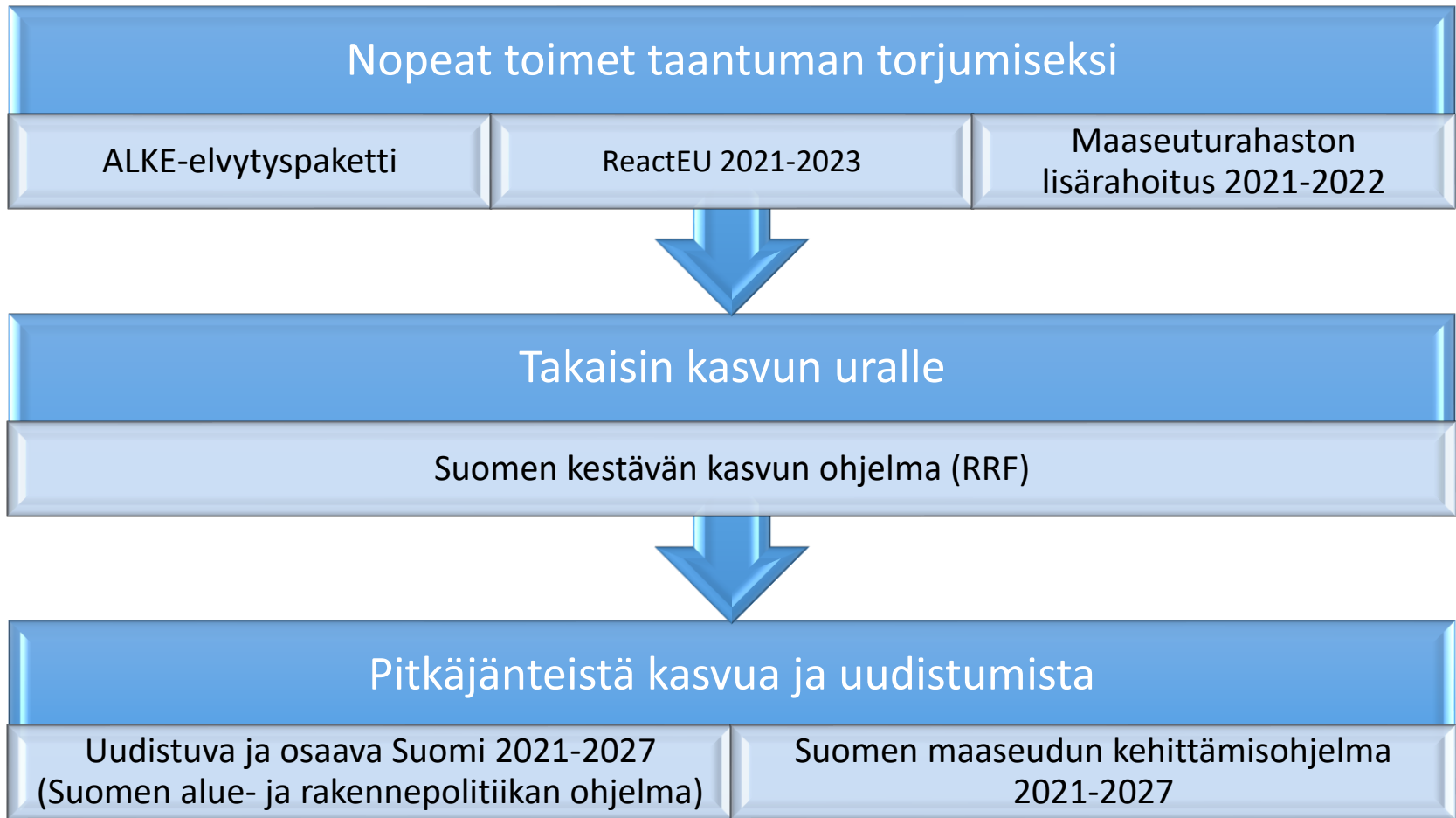
2. Elinkeinoelämän kilpailukykyä tukevat liikenneyhteydet

- Tuetaan elinkeinoelämän kilpailukykyä ja sijoittumista edistäviä investointeja:
 - Nopeutetaan keskeisiä liikennehankkeita tukemalla suunnitteluhankkeita: VT 5 (Nerkoon kohta, VT 9 (Suonenjoen eritasoliittymä)
 - Tuetaan elinkeinoelämän kilpailukykyä logistiikkakustannuksia ja päästöjä alentavilla pienimuotoisilla liikennehankkeilla (liikenteen solmukohtat ja muut liikennejärjestelyt)
- Vahvistetaan elinkeinoelämän kilpailukykyä varmistamalla lentoliikenteen jatkuvuus Kuopiosta (matkustajaliikenne sekä lentorahti) sekä kehitetään Varkauden lentopaikkaa
- Tuetaan toimivien tietoliikenneyhteyksien saamista maakuntaan

3. Liikennejärjestelmän toimivuus

- Edistetään kestävästä liikkumisesta mm. edistämällä kuntien kävely- ja pyöräilyhankkeita
- Kehitetään joukkoliikennettä siten, että turvallinen joukkoliikenne on mahdollista maakunnassa epidemia-aikanakin
- Varmistetaan eri liikennemuotojen välisten kuljetusketjujen toimivuus
- Tuetaan uusia digitaalisia liikennepalveluita erityisesti maaseutumaisille alueille

Aluekehittämisen elvytysvälineet ja niiden roolit

Rakennerahasto-ohjelman 2014-2020 valtuudet, Pohjois-Savo

– valtuudet päivitetty TEM:n 22.2020 päätöksen mukaisiksi

(lähde: EURA-kehyskysely, raportti 3)

26.10.2020

	Valtuutta yhteensä	Varaukset	Varaus %	Käytettävissä hankkeisiin
Toimintalinja 1	90 790 332	78 700 510	86,7 %	
Etelä-Savon ELY-keskus	74 921 595	63 426 061	84,7 %	
EURA2014	3 962 000	2 961 046	74,7 %	1 000 954
Tuki2014 ⁽¹⁾	70 959 595	60 465 015	85,2 %	10 494 580
Pohjois-Savon liitto	15 868 737	15 274 449	96,3 %	594 288
Toimintalinja 2	86 941 422	78 264 409	90,0 %	
Business Finland	6 506 000	6 505 626	100,0 %	374
Etelä-Savon ELY-keskus	27 280 752	20 424 605	74,9 %	6 856 147
EURA2014	4 020 618	3 333 604	82,9 %	687 014
Tuki2014 ⁽¹⁾	23 260 134	17 091 001	73,5 %	6 169 133
Pohjois-Savon liitto	53 154 670	51 334 178	96,6 %	1 820 492
Toimintalinja 3, ELY (ESR)	39 601 757	37 157 059	93,8 %	2 444 698
Toimintalinja 4, ELY (ESR)	25 881 303	26 072 248	100,7 %	-190 945
Toimintalinja 5, ELY (ESR)	15 987 350	9 577 346	59,9 %	6 410 004
	259 202 164	229 771 572	88,6 %	29 430 592

(1 Tuki-järjestelmän sidonnat